

potom, kdy stalo se vyrozumění o odmítavém rozhodnutí. Proti nálezu politického úřadu okresního připouští se rekurs k místodržitelství.

4. Zastupitelstva okresní. Místodržitelství rozhoduje o stížnostech proti usnesením okresního zastupitelstva neb okresního výboru, jimiž platné zákony byly porušeny nebo vadně jich použito. O všech jiných odvoláních proti usnesením okresního zastupitelstva a okresního výboru v Čechách rozhoduje zemský výbor (§ 77. zák. ze dne 25. července 1864 č. 27. z. z. o okresních zastupitelstvech v Čechách), podobně i ve Štýrsku (§ 71 zák. ze dne 14. června 1866 č. 19 z. z.), o odvoláních okresní rady a okresního výboru v Haliči (§ 49. zák. ze dne 12. srpna 1866 č. 21 z. z.).

Prostředky opravné (v řízení soudním civilním).

Řízení sporné.

I. Pojem a druhy.

Prostředkem opravným nazýváme každý úkon, jímž se strana dovolává nápravy soudní proti rozhodnutí, které svojí nesprávností formelní nebo materiální jí újmu právní působí.

Nesprávnost rozhodnutí v odpor braného spočívá buď:

1. v tom, že soudce nesprávnou subsumpcí materiálu faktického pod předpis zákonný nebo nesprávným použitím výsledků průvodních k závěru materiálně nesprávnému dospěl, nebo

2. v tom, že soudce nevyčerpal celý materiál průvodní nebo faktický, nebo že ať v řízení ať v rozhodnutí jest formální vada, která přesné vyšetření věci a spravedlivé rozhodnutí vylučující zmatečnost působí, nebo konečně

3. v tom, že porušeny byly přísným zachováváním pozitivních předpisů o formě, o lhůtách i rocích daných nutné ohledy slušnosti k materiálnímu právu strany.

Dle toho, který z těchto důvodů dovolání se pomoci soudní nutným činí, jsou i různé opravné prostředky připuštěny a to:

ad 1. Vydáno-li rozhodnutí v odpor brané ve formě rozsudku, má místa odvolání (appellace) (§§ 461 a 462 c. ř. s.), a nezpomohlo-li toto ničeho, nebo jeví-li se nesprávným rozhodnutí II. stolice o odvolání, třeba použití revise (dovolání) (§ 502 c. ř. s.).

Proti usnesením, pokud ovšem zákon stížnost vůbec nevylučuje, jest možný jen rekurs (§ 514 c. ř. s.).

V řízení ve věcech nepatrných (bagatelních) jest odvolání proti rozsudku z důvodu nesprávné submisie vůbec nepřipustno (§ 501 c. ř. s.) a rekurs jest jen v případech § 517 c. ř. s. dovolen.

ad 2. nutno rozlišovati, vešlo-li již rozhodnutí vadou trpící ve právní moc či nikoli. V případě posledním jsou možny tytéž prostředky opravné jako ad 1., a může zejména, pokud rozsudek brán jest v odpor z nějakého důvodu zmatečnosti v § 477 č. 1. až 7. vytknutého i v řízení bagatelním odvolání býti vzneseno. (Revise však z rozhodnutí o odvolání tomtó vydaného jest vyloučena.) (§ 502 odst. 2 c. ř. s.)

Stalo-li se však rozhodnutí nesprávností onou stíženou pravoplatným, lze proti němu vystoupiti, jen jsou-li tu důvody žaloby pro zmatek nebo žaloby o obnovu, totiž účastnil-li se na vydání rozsudku soudce po zákonu vyloučený, nebo nebyla-li v řízení zastoupena strana vůbec, nebo pokud toho třeba, zákonným zástupcem, a jsou tu i ostatní podmínky

§ 529 v odst. 2 uvedené, či nastal-li některý případ § 530 c. ř. s., jenž žalobu o obnovu zakládá.

ad 3. dána jest ochrana v instituci navrácení v předešlý stav (*restitutio in integrum*) (§§ 146 a násl. c. ř. s.).

Při tomto vymezení opravných prostředků nelze v obor jejich počítati t. zv. stížnosti dozorcí, t. j. dovolání se orgánu, jemuž dohled nad úředním počínáním si soudce nebo soudního zřízence přísluší (§ 74 z. o s. org., § 35 odst. 2 j. n., §§ 255, 342 odst. 1. c. ř. s.). K dozorcím stížnostem patří i návrh na řešení sporů kompetenčních mezi soudy učiněný dle § 47 odst. 2 jur. n. (Srovn. mot. k vl. osn. k j. n. k §§ 48 a 49.)

II. Rozdělení prostředků opravných.

V učebnicích práva processuálního děleny jsou prostředky opravné v následující skupiny:

A. v řádné a mimořádné, dle toho, jsou-li připuštěny v určité lhůtě processuálně proti rozhodnutím, jež právní moci nenabyly, nebo směřují-li proti rozhodnutím definitivním, jsouce jen výjimečnou obranou ve zvláštních případech dovolenou. K prvému lze čítati odvolání, dovolání a rekurs, k druhým *restitutio in integrum*, pak žaloby pro zmatek a o obnovu.

V jiném smyslu užívá se významu řádný a mimořádný, mluví-li se o řádném nebo mimořádném dovolání či revisním rekursu. Ve smyslu tom znamená »řádný« dovolání se nejvyššího soudu proti změnujícímu (reformátnímu) rozhodnutí soudu II. stolice. Domáhá-li se prostředek ten změny potvrzujícího (konformátního) vyřízení druhé instance, nazývá se mimořádným. (Srov. §§ 505 č. 3 a 524 c. ř. s.)

Ve sporném řízení civilním jest mimořádný revisní rekurs vůbec vyloučen, řádný pak jen v případech § 519 c. ř. s. dopuštěn. V řízení exekucním lze podati mimořádný rekurs revisní jen proti rozhodnutí o návrhu na povolení exekuce v základě cizozemského titulu (§ 83 odst. 3. exek. ř.) a proti výměru o rozpočtu ceny tržové za realitu exekučně prodanou (§ 239 odst. 3. exek. ř.). Naproti tomu jest i řádný revisní rekurs vyloučen proti rozhodnutí o předběžném zjištění stavu břemen (§ 168 odst. 3. exek. ř.).

B. V devolutivní a nedeveloputivní dle toho, přísluší-li rozhodnutí o nich instanci vyšší nebo onomu soudu, který rozhodnutí ono vydal. K devolutivním patří *appellace*, *revise* a rekurs inclusive rekurs revisní. Vyjimku nepatrnou z toho připouští § 522 odst. 1. c. ř. s., jenž dovoluje soudu své stolice, aby po případě sám rekursu čelícímu: proti odnětí nebo odepření práva chudých, proti trestním opatřením, vydaným naproti svědku nebo znalci, nebo proti usnesením, která se vztahují jen k řízení sporu, vyhověl, a § 516 c. ř. s., jenž ukládá senátu, aby sám napřed v úvahu bral, nemá-li býti stížnosti na opatření nebo usnesení přednosty soudu, předsedy senátu nebo soudce k příkazu činného vyhověno.

Ostatní prostředky opravné (navrácení v předešlý stav a žalobu o obnovu a pro zmatek) čítati jest k nedeveloputivním.

Co se týče příslušnosti k rozhodnutí o opravných prostředcích platí následující:

a) prostředky devolutivné.

Odvolání, dovolání i rekurs nutno vždy podati u soudu své stolice, jenž rozhodnutí v odpor vzaté vydal (§§ 465, 505, 520 c. ř. s., 205 j. ř.).

To platí zejména i o revisních rekursech. Soud tento předkládá spisy stručnou zprávou soudu II. stolice, jenž je, pokud jde o revisi nebo revisní rekurs, připoje spisy své, soudu III. stolice dodává (§ 205 j. ř.).

Třetí stolicí jest ohledně všech soudů rakouských a v příčině všech prostředků opravných nejvyšší soudní dvůr ve Vídni (§§ 3 odst. 2 a 4 j. n.).

Druhou stolicí tvoří

1. co do odvolání

α) proti rozsudkům soudů sborových stolice I. vždycky vrchní zemský soud, ať byl rozsudek vydán ve výkonu pravomoci obecné nebo kausální (§ 4 j. n.);

β) proti rozhodnutím vrchního soudu zemského v záležitostech syndikátních nejvyšší soudní dvůr (§ 17 zák. z 12. července 1872 č. 112 ř. z. a čl. VI. č. 4 úv. z. k j. n.);

γ) jde-li o rozsudky soudů okresních, nutno dále rozeznávat:

αα) byl-li rozsudek v odpor vzatý vydán od okresního soudu, kterému toliko soudnictví kausální přísluší (od okresního soudu pro věci obchodní, resp. i námořské) či

ββ) je-li prvou instancí soud, kterému vedle obecné i kausální pravomoc přináleží.

V případě prvním (ad *αα*) jde vždycky odvolání k senátu nebo soudu kausálnímu (obchodnímu), v případě druhém jest příslušným soud nebo senát civilní představeného sborového soudu, leč že by směřovala appellate proti rozsudku ve výkonu některého kausálního (obchodního, horního a námořního) soudnictví vydanému a rozsudek již v první instanci dle § 446 c. ř. s. dodatkem na výkon této pravomoci poukazujícím byl opatřen, kdy druhou instanci tvoří představený senát nebo soud kausální (§ 3 j. n.)

2. co do rekursů jest:

α) ohledně usnesení sborových soudů I. stolice druhou instancí vždycky vrchní zemský soud;

β) směřují-li proti usnesením soudu okresního, jest stolicí rekursní sborový soud I. stolice pravomocí obecnou se zabývající, leč že by šlo o stížnosti proti usnesení samostatných okresních soudů obchodních, jež jdou vždycky na obchodní soud (resp. senát představeného sbor. soudu) nebo že spojeny jsou s appellací proti rozsudku, o které má rozhodovati soud nebo senát kausální (§ 207 j. ř.). (Srovn. Pantůček: O org. a přisl. str. 18 a 19.)

Místní příslušnost soudu II. stolice řídí se vždycky dle sídla soudu, ehož vyřízení jest v odpor vzato.

δ) prostředky nedevolutivné:

1. Návrh na povolení navrácení v předešlý stav pro zmeškaný rok nebo opomenutou lhůtu jest podati u soudu, u kterého zanedbaný úkon procesní měl býti předsevzat (§§ 146 a 148 c. ř. s.).

Poněvadž, jak shora uvedeno, i appellate, revise a rekurs při prvé instanci mají býti podány, nutno dle § 148 odst. 1. c. ř. s. navrácení v předešlý stav pro zanedbanou lhůtu k podání těchto opravných prostředků navrhovati u dotčeného soudu první instance.

2. K žalobě pro zmatek jest příslušným soud, od něhož byl vydán rozsudek žalobou touto v odpor vzatý. Jestliže však toutéž žalobou pro zmatek odporováno rozsudkům v témž sporu od soudů různých instancí

vydaným, nutno žalobu podati u onoho ze soudů zmíněných, který jest mezi nimi nejvyšší (§ 532 odst. 1 c. ř. s.).

3. Pro žalobu o obnovu řízení, opírající se o to, že soudce při vydání rozsudku nebo nějakého dřívějšího rozhodnutí rozsudku tomuto za základ sloužícího (na př. § 393 c. ř. s.) se dopustil ohledně tohoto sporu porušení svých úředních povinností, jež stíhati jest dle předpisů zákona trestního (§§ 101, 202 a 104 tr. z.), upravena jest kompetence soudní stejně jako pro žalobu zmateční (ad 2). Ve všech ostatních případech, ve kterých se žaloba o obnovu řízení dopouští (§ 530 č. 1 až 3, č. 5 až 7 c. ř. s.), jest pro ni příslušným vždycky onen soud, proti jehož rozsudku žaloba tato směřuje a vztahuje-li se současně na rozsudky různých instancí, soud, který jest z nich nejnižší (§ 532 odst. 2 c. ř. s.).

C. Prostředky s účinkem suspensivním a prostředky, jež účinku tohoto nemají, dle toho, jestli podání jich výkon rozhodnutí v odpor vzatého staví čili nic.

Dle zákona o civ. řízení soudním vylučuje jen odvolání a řádné dovolání vykonatelnost rozsudku v odpor vzatého v mezích návrhů odvolacích až do vyřízení tohoto opravného prostředku (§§ 466 a 505 odst. 3 c. ř. s.). Revisi proti rozhodnutí konformátnímu účinek suspensivní nikdy nepřísluší (§ 505 odst. 3), a podobně z pravidla i rekurs nemá moci stavící. Vyjímku dovoluje zákon jen, je-li provedením exekuce v základě usnesení v odpor vzatého připuštěné vážně ohrožen zájem rekurentův, a ze zastavení výkonu odpůrci škoda nehrozí (§ 524 odst. 2 c. ř. s.), a jde-li o opatření trestní, pokud ovšem proti nim vůbec rekurs jest dovolen (§§ 198, 200, 224). (Srovn. § 524 odst. 1 c. ř. s.) V případě posledním působí podání rekursu ipso jure zastavení exekuce, v případě prvnějším ponecháno jest úvaze soudu, má-li návrhu na prozatímné zastavení exekučních kroků vůbec vyhověti či nikoli.

V řízení o rušení držbě má soudce první stolice dle své úvahy rozhodnouti, mají-li prozatímná opatření, během řízení provedená, vzhledem k tomu, že proti konečnému usnesení byl podán rekurs, dále trvati nebo býti zrušena (§ 525 c. ř. s.).

Návrhem na povolení navrácení v předešlý stav nestaví se postup rozepře právní. Avšak soud může k návrhu naříditi, aby prozatím řízení bylo přerušeno, je-li toho nezbytně třeba, aby tomuto navrácení, jež asi bude povoleno, byl zabezpečen úplný výsledek, a když zároveň přerušeni rozepře odpůrci žadatele nespůsobí značné újmy (§ 152 odst. 1 c. ř. s.).

Žaloba o obnovu, opírá-li se o některý z důvodů § 530 č. 1 až 5 a doložena jest právoplatným rozsudkem trestním, působí přerušeni řízení odvolacího nebo dovolacího současně vedeného (§ 544 odst. 1.). Má-li i v ostatních případech žaloba o obnovu účinek tento míti, zůstaveno jest rozhodnutí soudu k projednání jejímu povolanému (§ 545 c. ř. s.).

D. Právní prostředky ihned připuštěné a vyhrazené, dle toho, lze-li jich ihned použití, jakmile rozhodnutí, jímž se cítí strana býti stížena, bylo vydáno, či toliko ve spojení s jiným opravným prostředkem dovoleným proti rozhodnutí pozdějšímu ihned naříkatelnému.

Vyhrazeným právním prostředkem jest jen rekurs a to jen v určitých případech. (Případy ty vypočítává Schauer ve svém vydání c. ř. s. v dodatku I. pod lit. A.) Ostatní prostředky opravné jsou hned připuštěné.

III. Podmět.

Pokud nejde o rekurs, podává opravný prostředek jen strana ve sporu vystupující, která se rozhodnutím v odpor bráným shledává býti stíženou. Za stranu může užiti opravného prostředku i její universální sukcessor. (Srovn. Neumann, Commentar str. 863.) Je-li na straně sporné litis consortium tvořící jednotu (§ 14 c. ř. s.), jest oprávněn podati opravný prostředek každý ze společníků rozepře za všechny ostatní.

Vedlejší intervenient, pokud není pokládán za společníka v rozepři (§ 20 c. ř. s.), může za svoji stranu opravný prostředek jen potud vznésti, pokud to nestojí v odporu s prohlášením nebo procesními úkony strany samé (§ 19 c. ř. s.).

Rekurs může podati vedle strany i každá osoba, která v jakémkoli směru usnesením, jí se týkajícím, se pokládá za zkrácenou. Tak svědek i znalec (§§ 349, 365 odst. 3), osoba třetí, které edice listin průvodních byla uložena (§ 308 odst. 1 c. ř. s.) a p.

IV. Lhůta.

Použití opravných prostředků vázáno jest na určitou lhůtu. Při odvolání, dovolání a rekursu činí lhůta tato v řízení sporném 14 dní (§§ 464, 505 odst. 2, 521 odst. 1 c. ř. s.), pouze v řízení směnečném a nájemním jest zkrácena na 8 dnů (§§ 555 a 575 c. ř. s.). Lhůta k rekursu v řízení exekučním stanovena jest všeobecně na 8 dní. Vyjimku tvoří jen stížnost proti vkladu nebo záznamu zástavního práva k cíli exekuce uhrazovací nebo zjišťovací (§§ 88 č. 2, 208 odst. 2, 374 exek. ř.) a proti rozhodnutí o návrhu na povolení exekuce v základě cizozemského titulu (§ 83 odst. 3 exek. ř.), v kterýchžto případech vyměřena jest lhůta rekursní na 14 dní.

Lhůta tato počítá se od doručení písemného vyhotovení rozhodnutí v odpor bráného, a pokud není zapotřebí doručení (v řízení bagatelním), publikací onoho rozhodnutí. (Srovn. cit. předpisy.)

Lhůta k restituci in integrum, jež se počítá ode dne, kdy příčina promeškání odpadla (§ 148 c. ř. s.), činí z pravidla 14 dní, v řízení směnečném a nájemním 8 dní (§§ 555 a 575 odst. 1 c. ř. s.).

Žalobu o obnovu a pro zmatek nutno podati do lhůty 1. měsíce počítané způsobem v § 534 c. ř. s. udaným.

Všecky lhůty tyto jsou lhůty konečné, prodloužení vylučující.

V. Forma.

Odvolání může jen při soudech, kde není více než dvou advokátů, býti předneseno do protokolu. Jinak třeba appellaci podati písemně (§ 465 c. ř. s.). Spis odvolání obsahující musí míti náležitosti podání vůbec a býti vždy podepsán advokátem (§ 467 c. ř. s.). O tom, že strana chudá může žádati, aby za ní odvolání místo advokáta sepsal a podal úředník státního zastupitelství nebo soudu, srovn. článek: Právo chudých.

Obsah odvolacího spisu nebo protokolu o odvolání sepsaného uvádí § 467 c. ř. s.

Rekurs může býti podán u okresního soudu, nebyly-li strany zastoupeny advokátem, protokolárně, jinak jen písemně. (Vyjimkou může vždy protokolárně býti vznesen rekurs svědků, znalců (§§ 348 a 367), strany chudé (§ 72 c. ř. s.) a vůbec v řízení exekučním (§ 53 exek. ř.).

Revise může býti vznesena jen písemným podáním (§ 505 odst. 1 c. ř. s.), návrh na navrácení v předešlý stav jest učiniti ve formě pro to které řízení předepsané (§§ 146 a 74 c. ř. s.).

Žaloby o obnovu a pro zmatek vykazují vůbec formu žalob. Obsah jejich určuje § 536 c. ř. s.

VI. Vyřízení.

Odvolání vyřizuje instance opravná z pravidla po veřejném přelíčení. Vyjimka nastává tehdy, když soud z důvodů § 471 c. ř. s. již v t. zv. řízení předchozím (neveřejném) o odvolání rozhodl, nebo když vzhledem k tomu, že strany veřejného přelíčení se vzdaly, v zasedání neveřejném in merito rozhodnutí vydal (§ 492 odst. 2 c. ř. s.).

O revisi rozhoduje nejvyšší soudní dvůr v neveřejném zasedání bez předchozího ústního jednání, a jen jeví-li se toho potřeba, může k návrhu nebo z moci úřední naříditi ústní jednání (§ 509 c. ř. s.).

Rekurs dochází svého vyřízení vždy bez ústního líčení v zasedání neveřejném (§ 526 c. ř. s.).

O návrhu na navrácení v předešlý stav má zavedeno býti ústní jednání, dle jehož výsledku soudce rozhoduje (§ 149 odst. 2 c. ř. s.).

O žalobě pro zmatek neb o obnovu ustanovuje se řádné líčení sporné, jestli v předchozím zkoumání (v zasedání neveřejném) nebylo shledáno, že neopírá se o nížádný náležitý důvod, nebo že jest opozděna, nebo že jí vadí překážka § 230 odst. 2 c. ř. s.; jinak se ihned usnesením zamítá (§ 538 odst. 2 c. ř. s.).

Vyřízení o odvolání a dovolání, obsahuje-li meritorní rozhodnutí, pak vyřízení žalobní prosby, žaloby pro zmatek a obnovu vydává se ve formě rozsudku. Ve všech případech ostatních má vyřízení formu pouhého usnesení (§§ 495—497, 500, 510, 541 c. ř. s.).

Řízení nesporné.

Patent ze dne 9. srpna 1854 připouští kromě obyčejných opravných prostředků ještě též »rozklad« jakožto prostředek bez účinků devolutivních, takže soudci I. stolice propůjčeno jest právo změnití vlastní opatření svá, pokud jimi nenabýly třetí osoby práv. Straně dáno jest na vůli spojití s rekurssem rozklad (§ 9). Další podstatný rozdíl od právních prostředků v řízení sporném jest ten, že strany mohou v rozkladech a rekursech uváděti nové okolnosti a průvodní prostředky, a že zůstaveno jest volnému uvážení soudu přihlídati ku rozkladu a stížnosti i po vypršení lhůty, kdykoli lze změnití učiněná opatření i bez újmy pro třetí osobu: kdežto pro řízení nesporné platí zásada, že soudcovská opatření zpravidla dlužno ihned vykonati a nečekati, až vyprší lhůta rekursní, pokud cit. patentem nejsou výjimky stanoveny. Podá-li se však recurs, nemá již soudce připustiti výkon výměru a toliko pro případ nebezpečí učiniti opatření ku jistotě nezbytné.

Nepřipouští se rozklad k II. stolici proti měnícímu opatření soudce v I. stolici rozhodujícího; i soudce v I. stolici může vznésti recurs prot opatření vrchního soudu, byla-li budto jemu samému uložena pokuta (trest) nebo závazek k náhradě škody, nebo obává-li se, že z opatření (nařízení vrchního soudu vzejde nezhojitelná újma osobám, které nejsou způsobily samy sebe zastupovati. Pro zřejmou nezákonnost nebo rozpor se spisy nebo neplatnost lze obrátiti se se stížností k nejvyššímu dvoru soudnímu i proti srovnalým rozhodnutím I. a II. stolice.

Předpisy řádu soudního o restituci mají platnost i v řízení nesporném (§§ 9—17 pat. ze dne 9. srpna 1854).